

Alta og Omegn Turlag

Hammerfest og Omegn Turlag

Sør-Varanger Turlag

Naturvernforbundet
i Finnmark
Finnmárkku luonddugáhthenlihttu

NJFF
Finnmark

Olje- og energidepartementet

Kirkenes, 01.12.2022

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, Birdlife Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Hammerfest turlag, DNT Sør-Varanger turlag, Naturvernforbundet Finnmark og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Finnmark.

Høringsuttalelse

420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest

Først ønsker vi å informere OED, NVE og Statnett om at Forum for natur og friluftsliv er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner i region Finnmark. Vi ber om at FNF-F heretter settes som høringspart i aktuelle saker som vil påvirke natur- og friluftsliv i Finnmark. Vi ønsker med dette å uttale oss til høringen 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest.

I NVEs innstilling til av 420 kV-kraftledning Skaidi-Hammerfest, oversendt til OED 22. september 2022, fremstilles behovet for ny kraftledning med følgende argument:

Ledningen vil være nødvendig for å elektrifisere petroleumsanleggene Melkøya og Wisting. Dersom petroleumsanleggene skal elektrifiseres tilrår NVE at Olje- og energidepartementet gir Statnett SF tillatelse til å bygge ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest, utvidelse av Skaidi transformatorstasjon og bygging av ny Hyggevatn transformatorstasjon, i tråd med vedlagte forslag til anleggskonsesjoner med vilkår¹.

Forum for natur og friluftsliv i Finnmark vil herved bidra med våre innspill.

Generelt om kraftutbygging og naturforvaltning

Elektrifisering av store industrianlegg er svært energikrevende og medfører ringvirkninger, særlig i form av naturinngrep som følge av fornybarutbygging og overføringslinjer med mer. Organisasjonene ønsker derfor å peke på noen av utfordringene som kan oppstå om det blir vedtatt elektrifisering av anlegg i størrelsesordenen Hammerfest LNG.

For å unngå produksjonsstopp på disse anleggene er det nødvendig med stabil tilførsel av elektrisitet. Den nasjonale og regionale energimiksen består av vannkraft og i økende grad vindkraft. Ved økt

¹ <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/93612f1c-06ef-4015-adbf-5da6a0fd0ce3/200702890/3429171>

behov for stabil kraft vil det også være økt behov for ytterligere fornybarutbygging og effektkjøring² av vannkraft.³

Vannkraftverkene i Finnmark er ofte eldre anlegg som har vært driftet i årevis. Selv med dagens relativt skånsomme drift har anleggene negative effekter på natur og miljø. Det kan være lav vannføring i gyteelver for anadrom fisk, varierende betingelser for insekter som reduserer formerings- og overlevelsessjansen, det kan være store temperaturulikheter i vannet som kommer fra fjellet og vannet i elva, og når anleggene går for fullt vil mye av sedimentene i elva bli skylt bort.

Vindkraftverkene er mest nye anlegg som oppføres på tidligere «utilgjengelige» høydedrag i inngrepsfri natur. Slike utbygginger i fjellområdene er en industrialisering av fjellandskapet som vi ikke har sett siden de store vannkraftutbyggingene. Vindkraftverkene utgjør direkte naturinngrep ved anlegg av oppstillingsplass, veiforbindelse og el-kabler for elektrisitet med tilhørende servicebygg. Anleggene skaper barrierer for fugler og dyr. Reduserte habitatområder og dermed svekket overlevelsesmulighet for en rekke arter. Jaktterreng for snøugle og fjellrev vil bli redusert/ødelagt i influensområdet for støy fra vindkraftverk. I tillegg blir driftsmulighetene innen reindrift negativt påvirket av vindkraftverk, ref. Fosen-dommen. I sum blir naturmangfoldet og økosystemene skadelidende.

Naturkrisen og klimakrisen må ses i sammenheng. Stadig flere understreker at det er vanskelig å kunne forsvare massiv og industriell nedbygging av natur av hensyn til klimaet. IPCC slo i delrapport 2 til sin sjettede klimarapport fast at det ikke holder å kutte utslipp for å bremse klimaendringene, vi må også bevare 30–50 prosent av arealene på land, i ferskvann og til havs⁴⁵⁶. Dette oppnår vi gjennom små og store tiltak i alle verdens land og regioner – selvsagt også i Finnmark. Selv i et land som Norge, med relativt mye intakt natur sammenlignet med andre europeiske land, er hver femte art på rødlista over truede arter⁷. 90 prosent av norske truede arter trues av fysiske inngrep, endringer og oppstyking av deres leveområder.

Vi vil derfor sterkt advare mot å satse på energiutbygginger som krever nye, store inngrep i Finnmarksnaturen – dette av hensyn til både natur og klima. Natur og friluftsliv spiller også en uvurderlig rolle for den fysiske og mentale folkehelsen. Vi er derfor opptatt av at natur- og friluftslivsverdier skal ligge til grunn når utbygginger knyttet til fornybar energi skal vurderes.

Organisasjonene mener derfor det bør legges til grunn et prinsipp om minst mulig miljøforringelse og naturnedbygging for hver produsert kilowatttime. Med dette som utgangspunkt bør det gjøres nøye overveielser om den samlede belastningen, med ringvirkninger, av tiltakene knyttet til Hammerfest LNG og 420 kV-linjen Skaidi-Hammerfest er bærekraftig og i tråd med naturens tåleevne i de berørte områdene.

² https://snl.no/effektkj%C3%B8ring_-_kraftverk

³ Norsk og Nordisk effektbalanse frem mot 2030, NVE

https://publikasjoner.nve.no/rapport/2022/rapport2022_20.pdf

⁴ https://media.wwf.no/assets/attachments/IPCC_AR6_WGII_SummaryForPolicymakers.pdf

⁵ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2022/februar-2022/det-haster-a-handtere-akselererende-klimarisiko/>

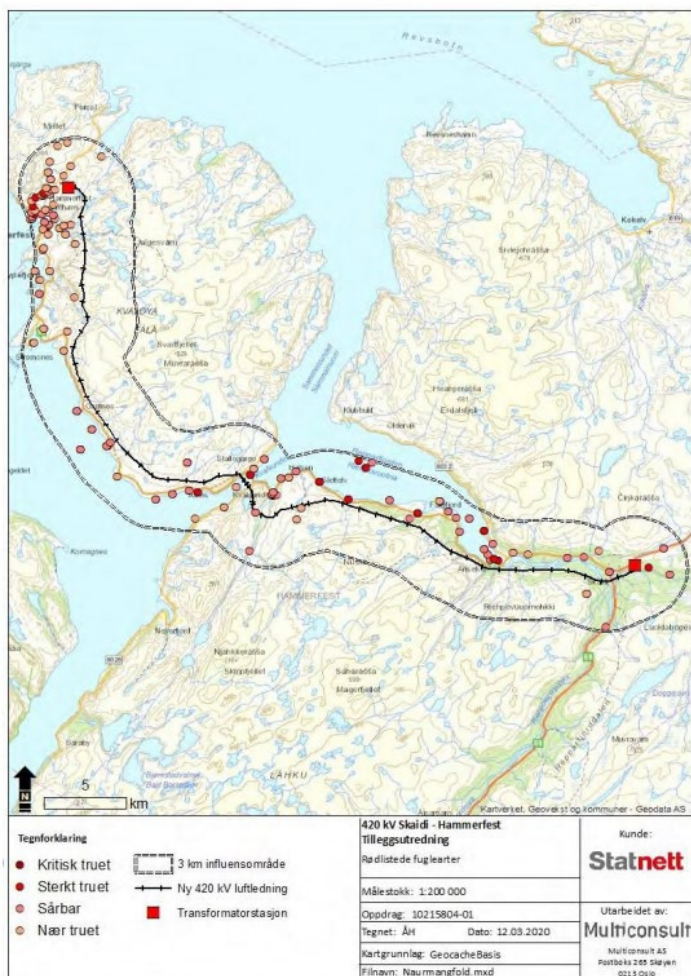
⁶ <https://www.fn.no/nyheter/dette-maa-du-vite-om-fns-klimapanels-nye-rapport>

⁷ <https://artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Rodlistahvahvemhvorfor>

Videre vil vi påpeke noen av natur- og friluftslivsverdiene i området som blir berørt av utbyggingene, og understreke viktigheten av å legge til grunn alle tilgjengelige avbøtende tiltak ved eventuell utbygging, selv om det vil medføre kostnader på kort sikt.

Naturmangfold og rødlistede fuglearter langs traseen

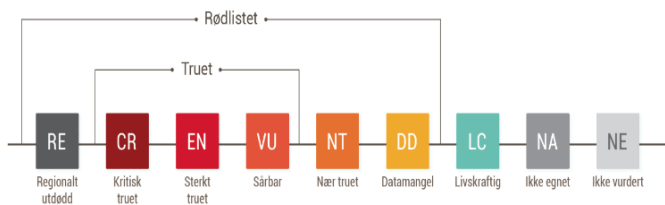
Kartene sammenlikner arter som er fra kritisk truet til nær truet. Bildene viser fuglearter innenfor 3 km influensområde. Bildet til venstre viser utredningen fra Multiconsult, bildet til høyre viser skjermdump fra artsdatabanken⁸ sin karttjeneste Artskart. Bildene viser en del likhet, men artsdatabanken har flere markeringer.

Under blir det vist til en liste med sammenlikninger mellom utredningen og artsdatabanken.

Figur 7-3. Kartet viser registrerte rødlistede fuglearter. Der det er registrert flere arter på samme koordinat er høyeste rødlistestatus som er vist.

⁸ <https://artskart.artsdatabanken.no>

Når vi sammenlikner opplistede arter oppgitt i konsekvensutredningen mot artskart.artsdatabanken.no ser vi at det mangler 13 arter innenfor samme influensområde som utreder legger frem. Av disse 13 artene er 6 listet som sårbare og 8 listet som nær truet. Ettersom artskart.artsdatabanken.no er en åpen og tilgjengelig databank undrer vi oss på hvorfor disse 13 artene ikke er hensyntatt i oppdatert konsekvensvurdering.

Av opplistede arter i KU der kategori for rødliste blir oppgitt ser vi at mange arter har endret status etter ny vurdering av Rødlista fra 2021.

Av 52 opplistede arter i konsekvensutredningen har 10 arter hatt en positiv utvikling. 22 arter har dessverre hatt en negativ utvikling, av disse har hele 7 arter blitt listet med kategori kritisk truet (CR). En av disse er snøugle. Snøugle er en art som krever stort areal for overlevelse og menneskelig påvirkning bør unngås i habitatsområdene til denne arten.

Av de 13 artene som ikke har blitt listet opp i konsekvensutredningen er 6 arter listet som sårbar (VU) og 8 arter som nær truet (NT).

FNF Finnmark mener at 420 kV linjen ikke bør bygges som luftlinje i planlagt trasé da det er fare for stor negativ påvirkning på fugler i influensområdet. Som vi ser fra Norsk rødliste er det en negativ utvikling på svært mange arter og hovedårsaken er nedbygging av naturarealer.

Art	Kategori oppgitt i oppdatert KU	Kategori oppgitt av artsdatabanken 2021 ⁹		
Alke	Sterkt truet	EN	VU	Sårbar
Bergand	Sårbar	VU	EN	Sterkt truet
Bergirisk	Nær truet	NT	LC	Livskraftig
Blåstrupe	Nær truet	NT	LC	Livskraftig
Brushane	Sterkt truet	EN	VU	Sårbar
Båndkorsnebb	Mangler i Ku		VU	Sårbar
Dvergdykker	Sårbar	VU	EN	Sterkt truet
Dvergmåke	Mangler i Ku		VU	Sårbar
Fiskemåke	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Fiskeørn	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Fjellrype	Nær truet	NT	LC	Livskraftig
Gjøk	Nær truet	NT	NT	Nær truet
Granmeis	Mangler i Ku		VU	Sårbar
Grønnfink	Mangler i Ku		VU	Sårbar
Gråmåke	Mangler i Ku		VU	Sårbar
Gråspurv	Mangler i Ku		NT	Nær truet
Gulnebbblom	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Gulspurv	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Havelle	Nær truet	NT	NT	Nær truet
Havhest	Sterkt truet	EN	EN	Sterkt truet
Havørn	Livskraftig	LC	LC	Livskraftig
Heilo	Mangler i Ku		NT	Nær truet
Hettemåke	Sårbar	VU	CR	Kritisk truet
Horndykker	Sårbar	VU	VU	Sårbar
Hønsenhauk	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Jaktfalk	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Knekkand	Sterkt truet	EN	EN	Sterkt truet
Kornkråke	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Krykkje	Sterkt truet	EN	EN	Sterkt truet
Lappsanger	Sterkt truet	EN	EN	Sterkt truet
Lappspurv	Sårbar	VU	EN	Sterkt truet
Lirype	Nær truet	NT	LC	Livskraftig
Lomvi	Kritisk truet	CR	CR	Kritisk truet
Lunde	Sårbar	VU	EN	Sterkt truet
Makrellterne	Sterkt truet	EN	EN	Sterkt truet
Polarlomvi	Sterkt truet	EN	CR	Kritisk truet
Polarsnipe	Sterkt truet	EN	VU	Sårbar
Rødstilk	Mangler i Ku		NT	Nær truet
Sandløper	Sårbar	VU	VU	Sårbar
Sandsvale	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Sanglerke	Sårbar	VU	NT	Nær truet
Sivspurv	Nær truet	NT	LC	Livskraftig
Sjørørre	Sårbar	VU	VU	Sårbar
Skjeand	Sårbar	VU	VU	Sårbar
Småspove	Mangler i Ku		NT	Nær truet
Snadderand	Nær truet	NT	NT	Nær truet
Snøugle	Sterkt truet	EN	CR	Kritisk truet
Sothøne	Mangler i Ku		VU	Sårbar

Funksjonsområde 6: Fæg fjordholmen

Med oppdatert rødliste bør områdets verdi økes.

KU: «Etter håndbok V712 vurderes området å ha middels verdi siden det er hekkeområde for fugler som er rødlistet i kategori nær truet (NT).»

KU lister opp to arter som er nær truet (NT), to arter som sårbar (VU) og en art som sterkt truet (EN).

Etter oppdatering blir tallene: en art som er nær truet (NT), tre arter som sårbar (VU) og en art som sterkt truet (EN).

Steinvender	Vurdering mangler		NT	Nær truet
Stellerand	Sårbar	VU	VU	Sårbar
Stjertand	Sårbar	VU	VU	Sårbar
Storskarv	Mangler i Ku		NT	Nær truet
Storspove	Sårbar	VU	EN	Sterkt truet
Stær	Nær truet	NT	NT	Nær truet
Svartand	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Svarthalespove	Sterkt truet	EN	CR	Kritisk truet
Svømmesnipe	Mangler i Ku		NT	Nær truet
Sædgås	Sårbar	VU	EN	Sterkt truet
Taksvale	Nær truet	NT	NT	Nær truet
Teist	Sårbar	VU	NT	Nær truet
Tjeld	Mangler i Ku		NT	Nær truet
Tyrkerdue	Nær truet	NT	NT	Nær truet
Tyvjo	Nær truet	NT	VU	Sårbar
Vierspurv	Kritisk truet	CR	CR	Kritisk truet
Vipe	Sterkt truet	EN	CR	Kritisk truet
Ærfugl	Nær truet	NT	VU	Sårbar

KU viser:

1 av 52 arter er livskraftig LC.

22 av 52 arter er nær truet NT.

15 av 52 arter er sårbar VU.

12 av 52 arter er sterkt truet EN.

2 av 52 arter er kritisk truet CR.

Artskart viser:

6 av 52 arter er livskraftig LC.

8 av 52 arter er nær truet NT.

20 av 52 arter er sårbar VU

11 av 52 arter er sterkt truet EN.

7 av 52 arter er kritisk truet CR.

Med bakgrunn i funksjonsområde 6 mener **FNF Finnmark at alle lokaliteter i KU må oppdateres og legge til grunn siste utgave av rødlistestatus.** Utbygger må være svært varsom slik at ikke rødlistede arter påføres negativ påvirkning i deres habitatsområder. Ved en nødvendig oppgradering av rødlistestatus med påfølgende justering av lokalitetenes områdeverdi vil behovet for avbøtende tiltak øke sterkt. Det fremstår tydelig at inngrep i området bør unngås.

BirdLife Finnmark informerer om følgende som utreder/utbygger må ta hensyn til.

I tillegg til listen over, inkludert arter som ikke er nevnt i KU er det en rekke livskraftige arter som kan bli negativt påvirket lokalt. Selv om disse artene, nasjonalt sett, er livskraftige må utbygger ta hensyn til dem under utbygging og driftsfase.

Det hekker smålom i flere av vannene/dammene langs traseen. Lappspove og brushane (VU), hekker i myrområdene. Fjellvåk, ravn, jaktfalk (VU), tårnfalk, snøspurv, boltit, lappiplerke, heipiplerke og steinskvett hekker langs traseen. Store deler av traseen ligger også i kongeørnas jaktterreng. Traseen langs kysten har typisk store flokker med fjæreplytt (hele året). Repparfjorden, og Repparfjordbotn er en viktig næringsplass for sjøfugl året rundt, i tillegg til sel og hval, samt fungerer områdene som rasteplass for fugler på vår- og høsttrekket.

Koloni av rødnebbterne (100-150 par) holder til på Langvannet. Langvannet ligger tett inntil planlagt trase, avbøtende tiltak under utbygging i området må utføres for å unngå stress i kolonien. Det må også utføres tiltak slik at ikke kolonien av rødnebbterne blir skadelidende under driftsfasen.

Viktige naturtyper og rødlistearter

FNF Finnmark mener at alle direkte inngrep i viktige naturtyper må unngås. Vi har også kunnskap om rødlistede planter funnet på Markoppneset. Polarvier (NT), ishavstjerneblom (NT), jøkellarve (NT), linmjølke (NT), østersurt (NT) og teppesaltgras (NT). Med funn av seks arter i kategori nær truet et så begrenset areal mener vi at det er nødvendig med grundig kartlegging av alle områder der direkte inngrep er planlagt. Andre rødlistede arter innenfor influensområdet¹⁰; reinrose (NT), fjellpryd (NT), kalklok (NT), reinstarr (NT), knoppsildre (NT), linmjølke (NT), polarvier (NT), ishavstjerneblom (NT), østersurt (NT), snøull (NT), russeteppesaltgras (NT), tvillingsiv (NT), rødsildre (NT), reinfrytle (NT), høvfjellsarse (NT), bekkesildre (NT), rødsildre (NT), fjellbunke (NT), flekkgrisøre (NT), moselyng (NT), hengefrytle (NT), eplerose (NT), jøkelfrostmose (NT), hjelmmose (NT), grannstomose (NT), dynevrangmose (NT), labbmose (NT), hare (NT), polarhumle (NT), smånesle (VU), dvergsgyre (VU), havvrangmose (VU), havert (VU), ringsel (VU), lillabrun rødspore (VU), finnmarksnøkleblom (EN), jerv (EN), gaupe (EN). Det er også viktig å merke seg at påvirkning på vassdraget tilhørende Storvannet og Inntaksdammen bør unngås da disse vannene er habitatsområder for ål (EN).

Vannveier langs traseen må tas hensyn til slik at bekker, vann og elver forblir upåvirket av utbygging, dette av hensyn til biologisk mangfold og friluftsliv. Utbygging må heller ikke utføres under hekkeperioden for fugl.

Friluftsliv

FNF Finnmark er bekymret for virkningen på friluftsliv under og etter anleggsperioden. I gamle Kvalsund kommune, som utreder også uttrykker er friluftslivsområder dårlig/ikke kartlagt. Alle avbøtende tiltak bør gjøres slik at eventuell utbygging ikke hindrer muligheten for å utøve friluftsliv. Det er også viktig å sikre installasjoner for å unngå personsaker fra isnedfall og tilsvarende farer.

Master og farge, det hjelper lite for opplevelsen av friluftsliv om mastene er grønne om vinteren og vica versa.

Kommentar til 420 kV-linja Skaidi-Hammerfest og mulighetene for reindrift

I forbindelse med elektrifisering av petroleumsanlegg i Hammerfest vil det være behov for overføringslinjer. FNF Finnmark viser til høring fra Naturvernforbundet (innsendt i forbindelse med Wisting) og støtter vurderingen av at utbyggingen ikke bør gå på bekostning av samene sin mulighet til å drive reindrift og øvrig kulturutøving i området. Det er vesentlig at urfolksrettighetene blir avklart før konsesjonsvedtak.

En forutsetning for godkjent elektrifisering av Hammerfest LNG er en videreføring av Statnett sin 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest. Denne kraftlinja er søkt om å bli bygget gjennom allerede hardt pressede reinbeitedistrikter. NVE mente i sin innstilling 22. september at det er nødvendig å bygge den nye kraftledningen dersom Olje- og energidepartementet gir tillatelse til elektrifisering av Melkøya og Wisting. Vi mener at elektrifisering av Hammerfest LNG ikke kan godkjennes før det er rettslig avklart om bygging av denne kraftlinja er forenlig med samenes urfolksrettigheter.

Det foreligger allerede et prosessvarsel fra Fieltar om søksmål mot staten for å stanse utbyggingen av Nussirgruva, og det er varslet et søksmål også mot utbygging av 420 kV-linja. Det er gode sjanser for at terskelen for brudd på samenes urfolksrettigheter allerede er

overskredet for Fieltar med de omfattende eksisterende inngrepene. Situasjonen er svært sammenlignbar med situasjonen for samene på Fosen som vant i Høyesterett.

Ved å godkjenne elektrifisering av Hammerfest LNG vil staten risikere å bryte menneskerettighetene for reindriftsutøvere i området, samt en lignende rettssak, og dom, som på Fosen. Vi vil advare på det sterkeste mot å godkjenne elektrifisering før det er de juridiske aspektene av inngrep i reindriftsområder er endelig avklart.¹¹

FNF Finnmark er negativ til utbygging der målet er elektrifisering av petroleumssektoren med bekostning av naturarealer med økt negativ påvirkning på artsmangfold og friluftsliv. **Gitt positivt vedtak for utbygging, mener FNF Finnmark at alle omtalte avbøtende tiltak omtalt i KU for traséen, samt våre innspill, må settes som vilkår for konsesjon, med tilsyn/kontroll.**

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen
Koordinator
FNF Finnmark

¹¹ Uttale, Norges Naturvernforbund